

Dato
02-02-2015

Bilag 2. Tilpasninger i udligningssystemet på kort og længere sigt

Det nye refusionssystem indebærer, at kommunerne fremover modtager en mindre andel af udgifterne på en række områder via statslige refusioner. Til gengæld øges bloktilskuddet med et tilsvarende beløb. Da fordelingen af statsrefusioner og fordelingen af bloktilskud ikke er ens vil der for de enkelte kommuner umiddelbart blive tale om en nettogevinst eller et nettotab. Disse virkninger forstærkes over årene, idet refusionsomlægningen indføres over en længere periode i takt med, at der sker en udfasning af personer, der har fået tilkendt førtidspension og fleksjob/ledighedsydelse i det gamle refusionssystem. Samlet er der tale om en omlægning fra refusion til bloktilskud, som på det foreliggende grundlag skønnes til ca. 7,6 mia. kr. i 2016 stigende til ca. 16,7 mia. kr. i 2032.

Samlet ville der således uden tilpasninger i tilskuds- og udligningssystemet være tale om væsentlige byrdefordelingsmæssige forskydninger, som øges over tid og ændrer den økonomiske fordeling mellem hovedstadsområdet og det øvrige land.

Der er enighed om en plan for håndtering af de nævnte byrdefordelingsmæssige konsekvenser. Planen består af tre elementer, som samlet set skal medføre, at der ikke sker utilsigtede forskydninger i kommunernes økonomi som følge af reformen: For det *første* initiale tilpasninger i udligningssystemet, som øger udligningsniveauet, for det *andet* en overgangsordning i form af en midlertidig kompensation for tab over en vis størrelse og for det *tredje* et fremadrettet arbejde med henblik på ændringer i tilskuds- og udligningssystemet med virkning fra 2018, herunder under hensyntagen til forskelle i kommunernes befolkningssammensætning.

Initiale tilpasninger

Den initiale tilpasning af udligningssystemet, som får virkning fra 2016, består i, at udligningsniveauet øges ved forskellige tiltag, som skal ses i sammenhæng:

- En forhøjelse af det generelle udligningsniveau i landsudligningen fra 58 til 61 pct. Det svarer til, at den samlede udligningsprocent for hovedstadskommuner øges fra 85 til 88 pct. og for kommuner uden for hovedstadsområdet med højt strukturelt underskud fra 90 til 93 pct.
- En mindre opjustering af grænsen for overudligning. Denne procent forhøjes fra 92 til 93 pct., hvilket indebærer, at det højere udligningsniveau har gennemslag for flere kommuner.
- En forstærket udligning for kommuner med høj strukturelt underskud, således at grænsen for tilskud til kommuner med højt strukturelt underskud nedsættes

fra 100 til 95 pct. af landsgennemsnittet. Det betyder, at kommuner, der har et strukturelt underskud pr. indbygger, som overstiger 95 pct. af det landsgennemsnitlige underskud per indbygger, får ekstra tilskud.

Den samlede tilpasning giver allerede fra det første år overordnet set anledning til en væsentlig reduktion i de fordelingsmæssige konsekvenser mellem de enkelte kommuner og herunder en bedre balance i virkningerne set mellem hovedstaden og resten af landet.

Midlertidig kompensation

En midlertidig kompensationsordning begrænser de enkelte kommuners beregnede tab/gevinster til 0,1 skattepoint i 2016 og 0,2 skattepoint i 2017 samt et loft, som yderligere begrænser de absolutte gevinster og tab til 10 mio. kr. i 2016 og 20 mio. kr. i 2017. Midlerne, som opsamles fra den yderligere begrænsning af tab og gevinster ud over loftet i den midlertidige kompensationsordning, reserveres til særtilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner, hvor refusionsomlægningen kan indebære en belastning på disse kommuners økonomiske situation. Kompensationen beregnes endelig på baggrund af de seneste oplysninger ved regnskab 2015.

Fremadrettet arbejde mhp. ændringer fra 2018

Der gennemføres et analysearbejde i regi af Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg med henblik på at forberede en mere langsigtet tilpasning af udligningssystemet, der kan have virkning fra 2018. Sigtet er at afbøde utilsigtede byrdefordelingsmæssige konsekvenser som følge af refusionsomlægningen.

I dette arbejde vil der også kunne tages højde for den seneste udvikling – bl.a. efter andre reformer på beskæftigelsesområdet har fået virkning. Endvidere kan der gøres status på den kommunaløkonomiske virkning af refusionstrappen. Arbejdet vil kunne gennemføres på et opdateret datagrundlag hvor de registrerede adfærdsmæssige virkninger af reformen vil kunne indgå. I arbejdet indgår analyser af betydningen af befolkningssammensætning, det regionale arbejdsmarked og strukturelle forhold samt inddragelse af udviklingen og virkningen for forskellige kommunegrupper.

Formålet er at gennemføre langsigtede justeringer i udligningssystemet, der skal imødegå utilsigtede forskydninger ud over de virkninger, som kan håndteres med de initiale ændringer i systemet. Håndteringen af de langsigtede forskydninger kan give anledning til at justere i de initiale ændringer i systemet.

Analysearbejdet vil bl.a. skulle tage højde for, at der er tale om en årlig optrapning af virkninger samtidig med at der vil være udgiftsvariationer mellem årene. I forlængelse heraf skal arbejdet identificere de faktorer, som også på længere sigt giver anledning til forskelle i udgiftsbehovet mellem kommunerne på de pågældende udgiftsområder. Eventuelle ændringer i udgiftsbehovsopgørelsen eller i andre dele af systemet skal ske under hensyntagen til at undgå u hensigtsmæssige påvirkninger af de økonomiske incitament.

Et fremtidigt arbejde vil samtidig skulle omfatte mulighederne for at indarbejde beskæftigelsestilskuddet som en integreret del af det generelle udlignings- og tilskudssystem. Endvidere skal det lægges til grund for arbejdet, at der skal medtages en tilpasning eller omlægning af den kommunale udlændingeudligningsordning, jf. tidligere rapporter fra Finansieringsudvalget herom (betænkning nr. 1533, 2012 samt rapport om udligningsordningen vedrørende indvandrere og efterkommere, februar 2014).

Der henvises til bilag 3 med kommissorium for Finansieringsudvalgets arbejde.